

**Idegen világrészekből.
Földrajzi ismereteket terjesztő elbeszélések
a magyar ifjúság számára.
8. szám.**

Az őserdők fia

**Irta
Lupi bácsi**

Brassó,
Kiadja: a „Brassói Lapok” nyomdája.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2013
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5406-56-0 (online)
MEK-12173

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET.

Ismeretségem Röpkével.

MÁSODIK FEJEZET.

Én meg Som Simi.

HARMADIK FEJEZET.

A Kongonál.

NEGYEDIK FEJEZET.

Uld Biska.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Amikor Uld Biska kikapja a bérét.

HATODIK FEJEZET.

Reménytelenül.

HETEDIK FEJEZET.

A fekete angyal.

ELSŐ FEJEZET.

Ismeretségem Röpkével.

Miután elvégeztem a dolgomat, czéltalanul őgyelegtem a Kerepesi-úton föl s alá. Mint afféle vidéki bácsi, minden kirakat előtt megálltam és áhitattal bámultam a sok csecsebecsét. Az augusztusi nap forró sugarai puhára sütötték a járda aszfaltját és én bizonyos kedvteléssel szúrkáltam belé kampós botom szöges végét. Mikor pedig már egészen agyonra jártam magam a kiállhatatlan melegben s a szomjúság is kegyetlenül gyötrött, beültem a legfényesebb czukrázda leánder-bokrai közé és illedelmesen kértem két adag fagyfaltot. Ha már fagyfalt, legyen fagyfalt, gondoltam magamban. Mifelénk ugyanis csak a patikában lehet ilyen kényes dolgot kapni.

Néhány pillanat múlva egy szerencsen fiúcska nagy ügyesen elébem csúsztatta a fényes tálczát és tiszta magyar kiejtéssel mondá:

- Parancsolj, nagyságos úr!

Meglepetésemben majdnem kővé meredtem, amikor megláttam a fekete gyereket. Fehér kabátkájával éles ellentétben volt olajosbarna bőre; duzzadt ajkai mögött pedig porcellánként ragyogtak hószínű fogai. Megvallom őszintén, személyesen most volt először szerencsém igazi szerencsenhez, mert azokról, akiket felénk mutogattak a komédiások, a végén rendesen kisült, hogy besubiczkolt cigányok voltak.

- Hogy hívnak öcsém? - kérdém hosszabb szünet után, mivel sokáig nem tudtam a csodálkozástól szóhoz jutni.

- Röpkének hívnak, ami a mi nyelvünkön annyit jelent, hogy „erdők fia.”

- Hát aztán miféle népségből való vagy?

- Jaj, édes uram, messze, nagyon messze van az én hazám, - felelé szomorúan Röpké s éreztem, hogy magamnak is elszorult a torkom, mert igen érzékeny szívű vagyok.

- Hogyan kerültél ide, édes Röpké fiam? - kérdém tovább.

- Stanley úr hozott magával Afrikából. Az én népem ott lakik a Felső-Kongó mellett. Bareggáknak hívják őket. Nagyon vitéz nép. A rabszolga-kereskedő arabok megölték apámat, anyámat, engem pedig elhurczoltak, de Stanley úr kiszabadított a kezeik közül. Így kerültem Európába s most itt szolgállok.

- Hát jól érzed itt magad? - kérdém mélyen meghatva s melegen megszorítottam a kezét.

- Jól, uram, szeretem a magyarokat, de nemsokára ismét vissza fogok menni.

- Hová?

- A Kongóhoz, a nagy folyóhoz, Basoko városába. Tudod uram, hol van Basoko? - kérdé hirtelen gyermekes kíváncsisággal.

- Hogyne tudnám? Én minden nevezetesebb útleirást ismerek.

- A Stanley úr utazásait is ismered?

- Hogyne ismerném? Onnan tudom, hogy Basoko ott fekszik, ahol az Aruvimi a Kongóba torkollik. A bareggák országa pedig ettől messze délkeletre terül el az Oso tó, az Albert-Edward nyanza és a Kongo között.

- Ott, ott! - Jobban tudod, mint én! - kiáltott örömtelten Röpke. Majd barátságosan hozzám símult és félénken kérde:

- Uram, mondd meg nekem a neved, mert én nagyon megszerettelek.

- Szívesen, Röpke fiam. Kovács Mihálynak hívnak.

- Miska bácsi! - felelé mosolyogva Röpke és csillogó szemeiben látszott, hogy mennyire boldog.

- Hát aztán hogyan mégy te Basokoba? - vettem fel a szót némi szünet után.

- Egy belga úrnak a szolgálatába szegődtem, aki Basokoba megy elefántcsontot vásárolni.

Még sokáig elbeszélgettünk Röpkével és egészen összebarátkoztunk.

- Na, fiam, - szóltam a végén - nekem most már a vonathoz kell mennem, hogy le ne késsem. Mivel pedig csak nagy ritkán szoktam Budapestre jönni és te is Basokoba készülsz, azért, azt hiszem, mi többé aligha fogjuk egymást látni. Emléül fogadd tőlem ezt a Rákóczy-érmét.

S a fényes emlékérmét, amelyet csak kevéssel azelőtt vásároltam magamnak, ünnepélyesen átadtam Röpkének. A jó fiú végtelenül megörült az ajándéknak. A nyakában csüngő selyemzsinórt legott belefűzte az érem fülébe és mint valami féltett kincset, gondosan a keblébe rejté. Aztán szeretetteljesen hozzám símult, szép, tiszta szemeit, amelyek most könnytől csillogtak, szelíden rám szegezte és reszkető hangon mondá:

- Uram, én csak egy szegény néger vagyok, de azért engedd meg, hogy szeretetem jeléül ezt az ébenfagyűrűt neked adjam. Tudod, onnan való a kék vizek hazájából, ahol a Kongó hegymagasságból zuhan le az őserdő lágy ölébe. Ott faragta nekem az édes apám fekete fából, amilyen nem nő a te hazádban. Ott, messze, nagyon messze, ahol fehér akácztól illatos a völgy és színes madárcák énekétől zeng a lég, ahol a Kongó mocsarait sárga liliomok övezik, ott kaptam egy óriási mangófa tövében az édes apámtól és most neked adom, mert nagyon megszerettelek téged...

Ugy elszorult a szívem a becsületes fiú őszinte ragaszkodásának láttára és hazáját sírató beszédjének hallatára, hogy sokáig egy szót sem tudtam szólani. Akármint erőlködtem, a könny kicsordult a szememből s önkénytelenül magamhoz öleltem a nemeslelkű fekete gyermeket.

Mondhatom, hogy rég'idők óta senkitől sem váltam el oly nehezen, mint most ettől az egyszerű négertől.

Épen a kellő időben érkeztem a pályaudvarra. Nehány percz múlva már száguldva robogott a gőzkocsi és én az egyik fülkében elmerengve nézegettem az ébenfa-gyűrűt. Képzletben már magam is a Kongó sötét rengetegét bujtam. Sűrű bozótok között tévelyegtem, kezeimet fölmarta a csalán, nyakamra rácsavarodtak a kenyérfáról lecsüggő rotang-szalagok, moszkító, bögyök, szúnyogok zúgtak a fülembe, mérges darázsok csapódtak az arczomba, mellettem elefántcsordák rohantak el, a lábaimat vöröshangyák lepték be, a fejem fölött egy nekivadult maki örülten sívalkodott s a mimózák édes illatárja szerte terjengett a levegőben...

- Tessék fölbredni s a jegyet ide adni! - rivalt rám a kalauz.

- Ah, ah! - kiáltottam fel kábultan - hát nem a Kongónál vagyok?

- Nem, kérem, - felelé a kalauz - épen most hagytuk el Soroksárt.

MÁSODIK FEJEZET. Én meg Som Simi.

Gyorsan múltak a napok, hónapok, de az idő nem tudta elfeledtetni velem Röpkrét. Egy félév múlva csupán ő miatta újra felmentem Budapestre, de már nem találtam ott. Szomorúan tértem haza. A vadásztatást, növénygyűjtést, amelyek azelőtt olyan kedves szórakozásaim voltak, most egészen elhanyagoltam. A gazdaságnak utána se néztem, amiért viszont a bátyám bőségesen elhalmozott pirongatással. Az egész vidék az én szomorúságom okát kutatta, de hiába. Senki sem sejtette, hogy egy egyszerű szerezsenfiú után bánkódom. Az ébenfa-gyűrű eredetét ugyan erősen fürkészték, de én mélységesen hallgattam, ami természetesen még jobban fokozta a kíváncsiságomat.

- Szervusz Miska pajtás! - állított be hozzám egy reggelen Som Simi régi barátom, aki fiatalos daczára a leghíresebb orvosok közé tartozott.

- Szervusz Simi, te vén kópé. Hát ugyan miféle szélvihar söpört ide hozzánk? Van vagy száz esztendeje, hogy nem láttalak! - felelém örvendezve s mint jó pajtások összeölelgettük és csókolgattuk egymást.

- Hogy vagy, hogy vagy, édes Misi koma!? - áradozott boldogan Simi.

- Köszönöm, pajtás, lenni csak megvolnék. Csendesen éldegélek itt a falusi magányban és vissza-visszagondolok a kollégium kopott falaira, a melyek között sok jó napot töltöttünk együtt.

- Az már igaz Misi, hogy nagy betyárok voltunk. De, látod, azóta már ugyancsak megemberesedtünk.

- Meg bizony. Olyan szakálunk van, mint valami basának.

- Hehehe! Te még mindig a régi ördög vagy Misi komám. De nézzük csak, kitalálod-e, hogy tulajdonképpen mért jöttem.

- Vadászni.

- Nem. Búcsúzni jöttem.

- Búcsúzni? Talán csak nem Amerikába készülsz?

- Na, nem épen oda, hanem Afrikába.

- Afrikába?

- Igen, a Kongóhoz.

- A Kongóhoz? - kérdém elmerengve s egyszerre megjelent szemeim előtt Röpke, amint könnyezve, panaszos hangon átadja nekem az ébenfa-gyűrűt. Zavarodottan jártam fel s alá a szobában, majd hirtelen megállottam s álmadozva mondtam barátomnak:

- Tehát oda mégy a kék vizek hazájába, ahol a Kongó hegymagasságból zuhan le az őserdő lágy ölébe?... Messze, nagyon messze, ahol fehér akácztól illatos a völgy és színes madárcsók énekétől zeng a lég, ahol a Kongó mocsarait sárga liliomok övezik...

- Misi, Misi! - kiáltott rám ijedten Simi, - mi bajod, talán rosszul érzed magad?

Elnevettem magamat és tréfásan felelém:

- Ne gondold édes doktorkám, hogy álmjáró vagyok. Tudod, annyi mindenfélét összeolvastam a Kongóról, hogy most örökké arról ábrándozom.

- Azt veszem észre, mert alaposan rám ijesztettél ábrándos beszédeddel. Bizonyára ezt a fagyűrűt is a Kongó kedvéért viseled?

- Pompásan eltaláltad édes Simi barátom.

- Ha a dolog így áll, akkor bátran kibökkentem jövetelemnek az igazi okát is.

- Hát nem csak búcsúzni jöttél?

- Nem. De most hallgass ide, elmondok mindent részletesen.

- Csupa fül vagyok.

- A berlini nemzetközi orvoskongresszuson a belga király kérésére¹ elhatározták, hogy egy kis expedíciót küldenek ki a Kongó-tartomány egészségügyi viszonyainak a tanulmányozására. Az expedíciónak minden tagja vihet magával egy-egy kíséretet. A költségeket a belga király fedezi. És halld a nagy kitüntetést, Misi barátom, ebbe az expedícióba engem is beválasztottak. Becsületesen mondom neked, hogy az első gondolatom te voltál. Sietve vasutra ültem, hogy rohanjak hozzád és óh, az úton találkozom a bátyáddal és ő megtiltja, hogy el ne merjelek csalni!

- Itt a kezem, Simi barátom, - szóltam túlboldogan - mikor indulunk?

- Három hónap múlva Misi, három hónap múlva! - kiáltott ujjongva Simi s mint valami kölyökmacska, nagy fürgeséggel a nyakamba ugrott.

Aztán megeredt a beszéd, mint a nyári zápor; ömlengtünk, áradoztunk, álmadoztunk vég nélkül a kék vizek hazájáról. De azért az ébenfa-gyűrű titkát nem árultam el Siminek. Röpke iránti nagy szeretetemet mélyen a szívembe zártam, hogy valaki meg ne találja sérteni.

A három hónap készülődés és folytonos veszekedések között telt el. A bátyám semmiképen sem akart elereszteni és az egész atyafiságot mozgósította ellenem. Az egyik sírt, a másik szidott, a harmadik nyíltan örültnek nevezett. Simit csalónak nyilvánították, s az asszonyok a házukból csúfosan kizavarták; de minden hiábavaló volt, a kitűzött időben mindketten pontosan elindultunk.

¹ A Kongó-tartománynak a belga király az ura.

HARMADIK FEJEZET.

A Kongonál.

A hosszú tengeri út alaposan elkinzott. Hamburgtól a Kongo torkolatáig bátran megöszülhet az ember, ha olyan szeles és csúf idők járnak, mint épen ez alkalommal. Csaknem az egész út alatt a kabinomban tartózkodtam, mert a fedélzetet a viharzó tenger hullámai barátságatlanná tették. Így aztán nem sokat láttam az Atlanti oczeánból, de annál többet szidtam a tengeri betegséget, amelyből bőségesen kivettem a részemet.

- Kapitány úr, - szóltam egy reggelen nagy elkeseredéssel - nem érünk már oda sohasem?

- Hamarabb, mint gondolja, - válaszolá a kapitány mosolyogva.

- Mindenki azt mondja, de én nem hiszem, - duzzogtam haragosan.

- Na, na! - felelé a kapitány az ujjával tréfásan megfenyegetve. - Ha ezt a reggeli párát felszítja a nap, látni fogja a szárazulat körvonalait. Különben várjon csak egy kicsit, egyébként is megnyugtatom önt azonnal. Halló! hó! Zinze!

Zinze, a hajósinas, repülve sietett a kapitány elé.

- Bocsásd le a vedret a tengerbe, merítsd meg és hozd ide! - parancsolá a kapitány.

Zinze elrohant és néhány percz múlva már hozta a vizet, sőt még poharat is, mivel sejtette, hogy szükség lesz rá.

- Tessék megkóstolni, - bátorított a kapitány.

- Oh, kérem, - szabadkoztam kézzel-lábbal - ismerem én a tenger vizét; kiállhatatlanul sós és kesernyés. Megengedjen, de nem rontom el vele a szám ízét.

- De az én kedvemért!?

- Isten neki, ha örömet szerzek önnek vele! - és elszántan belemerítettem a poharat a vederbe.

- Hohó! - kiáltottam fel meglepetve - ez valami jámbor tréfa, hiszen édes víz van a vederben?!

- Pedig a tengerből való, - nevetett a kapitány.

- Én is láttam, hogy onnan merítette Zinze, de azért mégis csak édes víz ez.

Ekkorra már Simi is, meg mások is körénk sereglettek.

- Látja kérem, ez a Kongo vize.

- Lehetetlen!

- De úgy van, - magyarázá a kapitány. - A Kongo olyan rengeteg vízmennyiséget önt az oczeánba, hogy a parttól 22 kilométerre megédesíti annak a vizét. Nagy folyó ám a Kongo. Az önök Dunája hozzáképest csak egy kis patakocska.

Nem tudtam hová lenni bámulatomban, pedig teljesen igaza volt a kapitánynak. Alig másfél óra múlva már Banana város előtt horgonyoztunk, amely a Kongo jobb partján épen a torkolatánál fekszik. Az óriási folyó medre itt 11 kilométer széles.

A belga tisztviselők nagy ünneppel fogadtak s egy hétig tejben-vajban fürösztöttek bennünket, hogy kiheverjük a hosszú út fáradoimat. Mikor aztán teljesen rendbe jöttünk, megindultunk a Kongon felfelé, hogy a különböző vidékeken szétszóródva, alapos tanulmányozás alá vegyük az egészségi viszonyokat. Mivel pedig Simi volt a legfiatalabb, egyhangúlag őt bízták meg, hogy annyira menjen fel a Kongon, amennyire csak teheti. Ennek

különben én örültem legjobban, mert titkon azt reméltem, hogy a véletlen össze fog hozni Röpkével.

Ezt a kongói útat sohasem fogom elfeledni, olyan mély benyomást tett rám. A folyó mindkét partja az ős természet remek szépségeit tárta elém. Az európai műveltségnek csak ott volt némi nyoma, ahol az államnak megerősített állomásai feküdtek. Ilyenek voltak: Boma, Stanley-Pool, Aequatorville, amelyen túl már Simivel ketten maradtunk, mert az expedíció többi doktora útközben hol az egyik, hol a másik állomáson letelepedett.

Hajónk ezer, meg ezer virágos sziget mellett haladt el. Gazdag termő földek bujafüvű területekkel váltakoztak, az őserdő ölén pálmaligetek diszelegtek, a mocsaras helyeket papyrus-sás, füzesek, mangrove-bozótok lepték el és a sűrű nádasokban ibiszek s gémek tanyáztak. Néhol a rohanó ár a partok sárga agyagpalájából czifra oltárokat, karcsú oszlopokat, mindenféle torzalakokat formált, vagy mély barlangokat, csinos szobácskákat vájt ki, melyekben a vizi-
lovak kényelmes otthonra találtak.

Upotoban végre mi is partra szállottunk. Simi azonnal hozzám fogott hivatása teljesítéséhez, én pedig szabadon kószáltam, titkon kérdezősködve Röpke után, akinek azonban hírét sem hallották a benszülöttek.

Upoto a jelentékenyebb helységek közé tartozik, de azért egy cseppel sem különb a mi cigány városrészeinknél. Házai sárból és vályogból építvék, a födelei pedig fűből vannak. Mindenik előtt széles eresztelenkedik s az egész helységet bozótkerítés övezi körül. A piacza erősen látogatott. Főképen elefántcsontot, kaucsukot, pálmadiót árulnak. Időnként a Kongónak mindenféle népe találkozik itt. Manymák, bazokok, balubák, kiokok, minungok és más néger törzsbeliak, csaknem valamennyien paradicsomi ruházatban. A főszerepet azonban az arabok viszik, akik nyúzzák, csalják a szegény feketéket.

- Misi, - szólt hozzám egy reggelen Simi, - holnap bemegyünk a rengetegbe. Sorra felkeressük a benszülöttek falvait, mert úgy hallottam, hogy valami különös betegség pusztít közöttük.

- Nem bánom. Én készen vagyok, - feleltem röviden.

- Tudod, ez a járvány fölötte érdekel engem. A beteg folytonosan alszik, alszik, míg végre is egészen elgyengül és meghal.

- De ki fog bennünket vezetni az őserdőben és védelmezni annak vad, emberevő lakóival szemben?

- Oh, arról már gondoskodott a konzul. Fogadott egy Uld Biska nevű arabot, aki húsz fegyveres manyémával fog bennünket kísérni. Viszünk magunkkal mindenféle kelmét, gyöngyöt, csecsebecséket, hogy legyen mivel a benszülöttektől ételmet vásárolni és barátságukat megnyerni.

- Nem félsz, hogy a tulajdon kísérőink fognak kirabolni bennünket?

- Az istenért, Misi, hogyan gondolhatsz ilyen csacsiságot?

- Sok rosszat olvastam a Kongó arabjairól és ezek barátjairól, a rabló manyémákról.

- Hadd el, az utazók sok mindent összehazudoznak. Talán csak nem félsz velem jönni?

- Félni, én? - kérdém sértődve.

- Nem, nem, - felelé engesztelő hangon Simi, - épen csak tréfából kérdeztem.

- Én meg csak tájékoztatásul mondtam, amit mondtam.

- Tehát holnap indulunk.

- Egészen a rendelkezésedre állok, - feleltem barátságosan és melegen megráztuk egymás kezét. Aztán pedig hozzáfogtunk a készülődéshez.

Másnap délfelé már mélyen bennjártunk a rengetegben. Vidámak s boldogok voltunk. Nevetgélünk, daloltunk és eszünkbe se jutott arra gondolni, hogy vajjon mikor kerülünk ki ismét az őserdőből, vagy egyáltalában kikerülünk-e még?

NEGYEDIK FEJEZET.

Uld Biska.

A vidámságot, amelylyel Upotoból elindultunk, nemsokára teljes levertség váltotta fel. A széles erdei ösvény harmadnapra egészen elveszett. Elefántcsapásokon haladtunk tovább, sőt néhol baltákkal kellett rést nyitni a sűrűségben. Végre mintegy kétheti kínos kóborlás után jól kitaposott gyalogutra akadtunk, amely azonban oly szűk volt, hogy csak libasorban mehettünk rajta.

- Te Uld Biska, - szólt felháborodva Simi, - parancsolom, hogy most már vezess vissza bennünket. Semmi kedvem sincs tovább kóborolni. Amióta jövünk, még egyetlen benszülöttet sem láttunk. Te pedig azt ígérted, hogy más napra népes faluba fogsz vezetni.

- Allah védelmezzen tudós férfiu, - felelé tettetett alázattal Uld Biska, - ez a gyalogút az ígért faluba vezet.

- Jajajaj! - ordított fel ebben a pillanatban az egyik manyéma, aki elől haladt.

- Megállani! - parancsolá Uld Biska s gyorsan előre sietett.

- Nekem nem tetszik ez az egész dolog, - fordult hozzám zsörtölődve Simi.

- Nekem mondd? - válaszoltam nevetve.

- Nagy baj történt! - rohant vissza lelkendezve Uld Biska.

- Mi történt? - kérdezzük mindketten egyszerre.

- A manyéma-vezetőnk belelépett egy mérgezett czövekbe. Azért jó lesz, ha mindenki ügyel magára. A gonosz benszülöttek a falujokba vivő csapásokat mérgezett hegyü czövekekkel verik tele és levelekkel behintik, hogy a gyanútlan idegen mit se vegyen észre. Aki ilyen czövekbe belelép, annak vége. A legjobb esetben is örökre nyomorék marad.

- Na, még csak épen erre volt szükségünk, - bosszankodott Simi.

- Bízzál bennem, - hajlongott alázattal az arab.

- Vezess bennünket vissza! - heveskedett Simi.

- Más, rövidebb úton hamarosan haza fogunk jutni, - válaszolá Uld Biska.

Én pedig rágyujtottam egy vastag szivarra és hallgatagon néztem a veszekedőket. Simi dühösködött, az arab alázatoskodott s a végén teljesen levette lábáról a könnyen hívő Simit. Ezek a czivódások később mindennaposak lettek, de Uld Biska rendesen megnyugtatta Simit, aki aztán örvendezve futott hozzám.

- Nemde mégis csak derék legény ez az Uld Biska?

- Nem tudom, nem ismerem, - válaszoltam ilyenkor, de titkon annál éberebb figyelemmel kísértem a ravasz arab minden mozdulatát. Érezte ezt Uld Biska is és nem egyszer tapasztaltam, hogy suttymban gyűlölködő pillantásokat vetett rám.

Az említett szerencsétlenség óta fölötte vigyázva haladtunk előre. A vezető minden veszélyre hangosan figyelmeztette az utána menőket.

- Vigyázz! Mérgezett czövekek! Fekete darazsak! Jobbra kitérni! Kigyó! Állj! Elefántcsapda!

Legádázabb ellenségeink közé tartoztak a fekete darazsak. Ezek különösen a vizes helyeket, az erdei folyók mentét kedvelték. Kasformájú fészkeik a fák alsó ágairól csüggöttek alá s jaj volt a halandónak, aki birodalmuk határát átlépte. Az egyik manyéma szórakozottságból megtette ezt és úgy összemarták, hogy még aznap meghalt.

Az elefántcsapdák a bensülöttek vadász remekei közé tartoznak. Rövid, de vastag fagerenda végébe éles vaspengét vertek be, a végére rotangkötelet kötöttek s aztán felhúzták egy magas ágra, amely a csapás fölé hajlott. A kötél másik végét a csapáson olyképen vezették keresztül, hogyha az elefánt beleütődött, az ágról a gerenda legott a hátára zuhant.

Az Uld Biska által ígért falut elértük ugyan, de egy fia bensülöttet sem találtunk. Az apró kunyhók teljesen elhagyatottak voltak. Ezek az erdei lakók hamarosan észreveszik az idegenek közeledését és idejekorán tovább állanak, mert tapasztalatból tudják, hogy semmi jót sem várhatnak azoktól, akik őket felkeresik. Az elefántcsontkereső arabok a férfiakat rendszeren le szokták mészárolni, a nőket s gyermekeket pedig rabszolgaságba hurcolják.

Ezt a gonosz hajlandóságukat a mi kísérőink is kimutatták, mert a falut minden igazi ok nélkül felprédálták és a prédául ejtett néhány elefántagyarat magukkal czípték.

Hej, csak most láttam, hogy mennyi vér tapad azokhoz az apró dísz tárgyakhoz, amelyeket nálunk elefántcsontból készítenek.

A napok gyorsan múltak egymásután. Elhagyatott helységet eleget találtunk, a manyémák sok és súlyos agyarat összeraboltak, de Siminek még mindig nem volt alkalma azzal a különös betegséggel megismerkedni. Uld Biska is hovatovább levetette kétszínűsködését és már úgy bánt velünk, mintha foglyai lennénk.

- Misi, Misi, - panaszkodott szomorúan Simi, - úgy látszik, hogy neked lesz igazad. Teljesen ennek a nyomorult arabnak körmei között vagyunk. Oh, de a Kongó-állam majd kézre keríti a zsványokat és keményen meg fog boszúlni bennünket.

- Ezzel az elégtétellel ne ámitsd magad, - feleltem komolyan.

- Miért ne?

- Azért, mert ebben a rengetegben a Kongó-államnak annyi hatalma van, mint akár a mi falusi jegyzőnknek. Ennek az őserdőnek a titokzatos sűrűje olyan, mint az oczeán mélységes keble: mindent eltemet.

- Akkor végünk van, - szólt elérzékenyülve Simi és kezemet hevesen megragadva reszkető hangon folytató:

- Bocsáss meg, kedves barátom, hogy oktalanul a halál torkába vezettelek, bocsásd meg tudatlanságomat...

Szegény Simi nem tudta befejezni, amit mondani akart. Ajkait görcsösen összeszorította s arcán két nagy könnycsepp gördült végig.

- Ugyan ne gyerekeskedjél Simi, - szoltam rá barátságosan. - Hát ki vagyok én neked, hogy miattam te gyötröd magad? Hát még kételkedni mersz abban, hogy nem szívesen áldozom fel életemet a te életedért? Hát nem vagyunk mi testi-lelki jó barátok?

- Azok vagyunk Misi, - válaszolá a kezemet szorongatva.

- Ugy aztán ne félj semmitől, amig engem látsz!

- Misi, te vagy az erősebb, bátrabb, a tapasztaltabb, azért a sorsunkat terád bízom. Mától fogva intézkedjél úgy, amint akarsz.

- Jól van Simi. Ezt már régen vártam. Ha a harmadik nap mondtad volna, úgy nem lennénk most ilyen helyzetben, mert én hamar átláttam Uld Biska szitáján.

- De hát mit akarhat ez a hitszegő arab velünk?

- Ha kíváncsi vagy rá, megmondom. Uld Biska azért vállalkozott kísérőnek, hogy őt és húsz emberét kitűnő fegyverekkel és minden szükséges felszereléssel ellássák. Ő annyi pénzt tisztességesen sohasem szerezhette volna össze, hogy mindezt bevásárolja. Most már szerencsésen a birtokába jutott azoknak az eszközöknek, amelyekkel az őserdőben elefántcsontot rabolhat a benszülöttektől és rabszolgákat szedhet.

- Igazad van.

- Mennél távolabbra jutunk Upotótól, annál galádabban fog bánni velünk. Hogy milyen sors vár ránk, azt még nem tudom. De bízzál bennem, én résen leszek. Ravaszságot ravaszsággal viszonzok s ha üt a boszú órája, bőségesen meg fogok neki fizetni.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Amikor Uld Biska kikapja a bérét.

A negyedik hetet barangoltuk már abban az őserdőben, amely az Alsó-Kongótól egész az Albert-Edwárd tóig húzódik. Folyton keletfelé haladtunk, tehát a civilizált helyektől lehetőleg távolra akart vinni bennünket a ravasz arab. Már szóba se állt velünk. A sátrunkat is kicsinyes ürügyek alatt a maga számára foglalta le és így mi az éjszakákat, mint a többiek, hirtelen összetákolta lombsátrakban töltöttük. Vagy tizenöt benszülöttet is sikerült már foglyúl ejteniök s a terhek nagyrészt ezekkel a szerencsétlenekkel czipeltették. Az ennivaló csak szűken járt ki, mert amit magunkkal hoztunk, rég elfogyott s a rengeteg gombánál, bogyónál alig nyújtott egyebet. Vadászásról szó sem lehetett, mert az állatokat lármás karavánunk még idejében elriasztotta, aki pedig a többiektől elválva egyedül cserkészni merészkedett, biztosan mérgezett nyílat hozott haza a hátában. A boszúálló erdei lakók szüntelen körülöttünk settenkedtek, hogy az elmaradozókat, vigyázatlanokat hatalmukba keríthessék. Az ilyeneket aztán kegyetlenül felfalták.

Én és Simi a kérelhetetlen sorsnak alázatosan megadtuk magunkat és türelmesen engedelmeskedtünk az arab minden parancsának.

Egy reggelen úgy fordult a dolog, hogy már semmi ennivalónk se volt. Valamennyien korgó gyomorral indultunk útnak, remélve, hogy talán valami falura akadunk, ahol rendesen találni szoktunk maniok-gumókat, sőt olykor kukoriczát is.

Hej, két-három cső kukoricza itt a rengetegben fölért most egy otthoni disznótorral.

A szerencse azonban nem kedvezett. Sem ezen, sem a következő, sem a harmadik napon falut nem találtunk. Az éhség rettenetesen elkínozta a társaságot. Az emberek alig tudták már a lábukat is tovább vonszolni. Mindnyájan rohamosan lefogytunk. Egyikünk-másikunk annyira hasonlított a múzeumok csontvázához, hogy bátran be lehetett volna szállásolni egy nagy üveg spirituszba. A manyémák bőrének fényes feketeszíne, piszkos sárgára változott, szemeik kidülledtek s a vérük annyira megromlott, hogy a legkisebb tövisszúrás nyomán is gennyedő sebek keletkeztek. A nyomorúlt teherhordók pedig egyenkint dőltek ki. S aki egyszer összeesett, az nem is kelt többé fel. Csodálatos látvány volt előttem, hogy ezek a vadak egy szóval sem zúgolódtak sorsuk ellen. Csendesen lehúnyták szemeiket s úgy várták a megszabadító halált.

Aránylag én türtem legkitartóbban a koplalást. S mivel különben sem vagyok válogatós, minden élő és mozgó lényt jó étvágygyal elköltöttem. Ha sikerült harmincz-negyven tücsköt összefognom, olyan ragu-levest főztem belőlük, hogy pompásabbat kívánni sem lehet. Hanem hát az ilyent nem mindenkinek a gyomra veszi be. Szegény Simi koma annyira elgyengült, hogy a karomon kellett vezetnem.

Az éhség negyedik napjának délutánján sebes folyású folyócskához jutottunk. A csobogó viznek senki sem mert neki vágni. El is határoztuk, hogy nem megyünk tovább, hanem itt felütjük az éji tanyánkat. Ez pedig abból állott, hogy egyik jobbra, a másik balra leguggolt és oly mereven nézett maga elé, hogy fásult tekintetével szinte lyukat fúrt a földbe. Az erősebbek zöld levelet, füvet gyűjtöttek, összevagdalták s valami pépfélét kotyvasztottak, amely azonban oly kesernyés volt, hogy egy kanálnyit sem tudtam belőle megenni. Végre is az éhség legyőzött bennem minden más félelmet s nem törődve a rengeteg emberevőinek mérges nyílaival, egyedül vadászatra indultam. Másfél órai kóborlás után sikerült egy erdei antilopot elejtenem, amelyből azonban csak három ember lakhatott jól.

- Na, most mit csinálsz az antiloppal Misi? kérdeztem enmagamtól. Ha szegény Siminek is akarsz belőle adni, úgy megtudja az egész éheshad és akkor a kis állatból egy falat sem jut egyre-egyre. Hopp, megvan! - kiáltottam fel némi gondolkodás után. A drága zsákmányt megosztjuk Uld Biskával s ezáltal még le is kenyerezzük a gonosz kópét.

Ugy is történt. Csendesen visszamentem a tanyára, félre hívtam az arabot s megsúgtam neki a nagy titkot. Aztán mindhárman eltávoztunk és a szó szoros értelmében felfaltuk az antilopot. Uld Biska nem tudott hová lenni a boldogságtól. Egy csapásra én lettem neki a legkedvesebb barátjává.

Ilyformán mi hárman megmenekültünk a kínzó éhségtől, hanem a többiek? azok bizony nagyon szálnalmas helyzetben voltak. A következő napon már senki sem tudott tovább menni. A guggoló s heverő csontvázak, mindmegannyi rémalakok meredeztek ránk. Némelyik fájdalomában őrjöngeni kezdett és rekedt hangjával túlkiáltotta a rohanó folyó hullámverésének a moráját, de alighogy egy-kettőt ugrott, erőtllenül rogyott össze; mások vérben úszó szemeiket epekedve emelték ránk és egypár gombáért vagy erdei bogyóért rimázkodtak. A legtöbben pedig sebektől elborítva tehetetlenül heverték és lehúnyt szemmel, mozdulatlanul várták a végzet beteljesedését.

Nem tudtam sokáig nézni ezt a borzasztó képet. Vállamra kaptam a puskámat és ismét elmentem szerencsét próbálni. És óh, csodák csodája! Mielőtt a nap lehanyatlott volna a vég nélküli őserdő zöld tengerébe, egy bivalyt, két vaddisznót s valami négy majmot lőttem. A kis karaván meg volt mentve. Egész éjjel folyt a sütés-főzés. A pirkadó hajnal, mely a százados fák sűrű lombosátrán át kancsalul pillantott be az éhség tanyájára, a dús vadászsákmányból csak néhány vastag csontot talált még, a többit szőröstől-bőröstől elköltötték a feketék.

Az én puskám hamarosan talpra állította az egész társaságot és vigabban folytathattuk tovább az utat. Nemsokára pedig olyan gazdag faluhoz érkeztünk, hogy mindenki tiz napra való élelemmel bőven elláthatta magát.

De a milyen mértékben javultak a viszonyok, épen olyan arányban nőtt Uld Biska dölyfössége is. Sem neki, sem a manyémáknak halvány fogalmuk sem volt a háládatosságról.

- Te hitetlen, - fordult hozzám nagyúri leereszkedéssel Uld Biska, - én ugyan halálra szántalak benneteket, hanem a próféta kedvéért kegyelmet nyerhettek tőlem, ha a szolgálatomba álltok.

- Tehát semmi szándékom Upotoba visszavezetni bennünket? - kérdém alázattal.

- Bolond beszéd, - nevetett az arab. - Hiszen ennyi jó fegyvert csak nem bocsátok ki a körmeim közül?

- Misi, te jól beláttál ennek az embernek a lelkébe, - szólt csendesen Simi a hátam mögött.

- Hát aztán, ha a szolgálatodba szegődtünk, milyen biztosítékot nyújtasz nekünk, hogy semmi bántódásunk nem történik? - kérdém tovább Uld Biskától.

- Miféle biztosíték?! - tört ki dühösen az arab. - A kutyának milyen biztosítékot ad a gazdája?

- Igazad van, - feleltem mélyen meghajolva, - engeddd meg, hogy hűséges kutyáid lehessünk.

- Alláhra mondom, te hitetlen keresztény, te tetszel nekem. Nemcsak a kezed biztos a lövésben, de nyelved is az a beszédben!

- A koránban² meg van írva: boldogok, akik Alláh fiainak szolgálnak, - hizelegtem a nyomorult haramiának, szívem pedig azt sugta, hogy küldj egy golyót a zsványnak a fejébe. De elnyomtam a haragomat, mert még nem jött el a fizetés ideje.

² A mohammedánusok szent könyve.

- Derék beszéd, - felelte büszkén Uld Biska. - Megengedem, hogy a fegyvereiteket megtarthassátok. De az ellenszegülés legkisebb jelére is a halál fiait vagytok. A szökést pedig azért nem tanácsolom, mert ez az úttalan őserdő az idegeneknek biztos sírja.

Ezzel a felavatás véget ért. Mi Uld Biskának a fehér rabszolgáivá lettünk. Szegény Simi egészen kétségbe volt esve, én pedig csak most kezdtem a megszabadulásban igazán reménykedni. Útunk megváltozott irányából határozottan következtem, hogy Uld Biska a Felső-Kongóhoz igyekszik, ahol az arabok korlátlan urak. Föltettem tehát magamban, hogy amint a Kongóhoz érünk, azonnal megszökünk s a folyó mentén lefelé haladva majd csak ráakadunk a Kongóhoz tartó katonai őrhelyére. A véletlen azonban másképpen akarta.

A napok gyorsan múltak egymásután. A falvak mind gyakrabban követték egymást, az erdei folyók medre kiszélesedett, mely dolgok azt gyanították velem, hogy Kongóhoz közeledünk, ahol a folyók véget érnek és ahol a lakosság a legsűrűbb. Az ellenségeskedés is újból általánossá lett s nem egy helyen fegyverrel kellett utat nyitnunk. Ilyenkor Uld Biska engem és Simit rendszeren a legveszedelmesebb pontra helyezett s ha a tulnyomó erővel szemben hátrálni kényszerültünk, árulással vádolt bennünket. Durva bánásmódja már egészen fellázította a véretem.

Egy napon ismét nagyszámu ellenség állta útunkat. A két tábor között bővizű folyócska kigyózott. Uld Biska kiadta a parancsot, hogy az átmenetelt mindenképen erőszakoljuk ki. Igen ám, csak hogy amint beletettük lábunkat a vízbe, valóságos nyilzúzó zúdult ránk. Sőt puskadurranás is hallatszott. Világos volt mindenki előtt, hogy a bensülötteknek puskájuk is van, és nem is valami ügyetlen, mert az egyik manyéma karját átfúrta a golyó.

Nagy zavar támadt erre. Uld Biska rendelkezésére senki sem akart engedelmessé válni.

- Ti mentek előre kutyák! - riadt ránk az arab és pisztolyát homlokunknak szegezve egy kanoéba erőszakolt bennünket, amelyet a part mentén találtak emberei.

Nem volt más mit tenni, szépen beültünk a kanoéba és a folyó közepe felé eveztünk, széles fapajzsokkal védekezve a nyilak ellen. Erre a manyémák is bátorságra kaptak s puskáikat vaktában el-elsütögetve utánunk indultak. A nemvárt előnyomulás a bensülötteket is megfélemlítette és gyáván visszavonultak. Pedig csak most használhatták volna igazán nyilaikat, mivel a mély vízben a manyémák nem tudták puskáikat kezelni.

A folyó sodra a tulsó part közelében oly erős volt, hogy minden igyekezetünk mellett is elkapta a könnyű sajkát és vagy tíz méternyire magunk mögött hagytuk a többieket. Ez a dolog azonban már nem hozhatott az utánunk jövőkre veszedelmet, mert az ellenség visszavonult. De azért Uld Biska, aki egyik szálás emberének a nyakában ült, borzasztó haragra lobbant és ismét árulással vádolva bennünket, övéből kirántotta a pisztolyát és ránk sütötte.

A golyó Siminek a füle mellett sivitott el, sőt egy kissé ki is csipte, mert a vér kibuggyant és a piros cseppek sűrűn hullottak jobb vállára.

Barátom vérenek láttára szinte elvesztettem az eszemet. A harag, gyűlölet, boszúság, mit eddig magamba fojtottam most szörnyű erővel tört ki belőlem. Nem törődtem többé semmivel, nem számoltam jövőnkkel, hanem villám gyorsan felkaptam a puskámat és célba vettem a gonosz arabot.

Az evezők ellennyomásától meg-megszabadult kanoé a folyó sodra helyeként kapta a hátára és sebesen vitte lefelé. Simi halott halványan nézett rám; jobbát némán felém nyujtá, mintha kérni akart volna, hogy mérsékeljem fékevesztett haragomat. De megfontolásra nem volt már idő. A következő pillanatban eldőrdült a fegyverem s Uld Biska melléhez kapva sebzett oroslánként ordított fel:

- Megnyúztatlak, elevenen megsüttetek...

- Nyomorult, végre hát kifizettem árulásod bérét! - kiáltottam vissza.

Az áruló arab azonban nem adott már többé feleletet. A néger vállairól élettelenül hanyatlott a hullámok közé, amelyek legott magukkal ragadták becses zsákmányukat. Lobogó ruhája még sokáig a víz színén lebegett, de azért emberei közül senki sem sietett megmentésére.

A manyemák meglepetésükben tehetetlenül bámultak egymásra, a mi kanoénk pedig gyorsan futott lefelé s nemsokára teljesen elvesztettük szemünk elől hűtlen kísérőinket.

HATODIK FEJEZET. Reménytelenül.

Sokáig némán ültünk egymás mellett. Mindketten éreztük, hogy olyan dolog történt, ami életünkbe kerül. Elhagyatva az őserdő közepén, távol minden segítségtől, óh ez borzasztó még gondolatnak is. Miként fogjuk kikerülni a rengeteg ezer veszedelmét, az alattomos erdei lakók mérgezett nyilait, gonosz cselvetéseiket? Miként az éhséget, az esős évszak gyötrő lázait? S ha a jó Isten erőt ad is leküzdeni a nehézségeket, miként jutunk el a Kongóhoz s a Kongó mentén valami telephez, ahol barátságos emberek laknak?

Száz meg száz ilyen kérdés forrongott agyamban s még enmagam sem mertem feleletet adni rá.

- Végünk van, Misi, - nyögé nagysokára Simi.

- Hol? - kérdém tréfásan, hogy lelket verjek félholt barátomba, ámbár magam is rászorultam volna egy kis vigasztalásra.

- Hát te még reménykedel? - folytatá kétségbeesett csodálkozással.

- Miért ne?

- Hiszen estére már paprikást csinálnak belőlünk az emberevők?!

- Van is ezeknek paprikájuk! - s a tréfán magam is olyan jóízűt nevettem, hogy végre Siminek is megjött a bátorsága és kinyitotta a másik szemét is. Mert eddig nagy félelmében az egyik szemét csukva tartotta.

- Te Misi, - szólt mosolyogva - te megbolondultál?

- Lehet. Könnyen megbolondul az ember, ha nincs egyéb dolga.

- Beszélj komolyan.

- Parancsolj.

- Hát mihez kezdünk most?

- Megyünk hazafelé.

- Ebben a rongy kanoéban hazafelé?

- Igen is. Mert az bizonyos, hogy itt minden víz a Kongóba folyik, tehát ez a folyó is.

- Te Misi, te okos ember vagy - szólt könnyezve Simi és melegen megszorította a kezemet.

- Na, látod, édes Simi barátom, csak bátorság, másodszor, harmadszor is csak bátorság és az Isten meg fog bennünket segíteni. De ha kétségbe esünk, sírunk, jajgatunk s behunyjuk a szemünket, akkor bizony hamarosan megebédelnék bennünket a vadak.

- Igérem, - tört ki férfias büszkeséggel Simi - hogy nem leszek nyúlászó és minden veszedelemben számíthatsz rám.

- Ez már beszéd! - kiáltottam fel örömmel és keményen magamhoz karoltam Simit.

De óh rettenetes leírni is, a nyomorult kanoé a baráti ölekezés izgalmait rútúl megirigyelte, hirtelen oldalt billent és mi a folyó piszkos árájába dőltünk.

- Ne félj Simi - harsogtam tele szájjal. És Simi bizony ismét csak a régi volt. Ámbár jól tudott úszni, azért ijedtében mégis úgy rugkapált, mint valami kölyök-kutya. Végre is nekem kellett

a partra vontatni. Alig volt emberi ábrázatja a szegény fiúnak. Óriási szivacsként terült el egy nagy babfa aljában és keservesen nyögött. Közben a borongos ég egészen elsötétedett és kövér esőcseppek potyogtak a fák leveleire. Nehány pillanat múlva valósággal megnyitak az ég csatornái és oly bőségesen ömlött a víz, mint talán Noé idejében. Még mielőtt csak rá is gondolhattunk volna valami bűvőhelyre, már bőrig átáztunk.

Sohasem feledem el ezt a kétségbeejtő állapotunkat. A vihar hova-tovább nagyobb erővel dühöngött. Villám villámot ért, az őserdő minden porcikájában recsegett, ropogott és a százados faóriások közül nem egy derékban ketté törve, mindent tulharsogó robajjal zuhant a földre. Folytonos életveszedelem között csúsztunk egyik fától a másikig, míg végre egy vén kenyérfa odvában valamelyes menedékre találtunk.

Itt maradtunk másnap délig. Akkorra nagy nehezen elállt az eső s a páratelt levegőn átszivárogtak a nap megtört sugarai.

Mindketten igen-igen rosszul éreztük magunkat. Hol fáztunk, hol meg a forróság ölt meg bennünket. A lábaink reszkettek, karjaink erőtlenekek voltak és végtelen bágyadság fogta el testünket. Alig haladtunk az odvas kenyérfától félóránnyira, már aléltnak dőlünk le a nedves földre és nem is tudtunk tovább menni. A tropikus vidékek gyötrő lázbetegsége teljesen levert bennünket lábainkról s mint két darab usztatott fa, úgy feküdtünk egymás mellett. Szegény Simi kínosan vonaglott, félrebeszélte és oly nyomoruságosan nézett ki, hogy már le is mondtam róla. Segélynyújtásról szó sem lehetett. De mit is csinálhattam volna neki? Magamnak is hangyabolyként zsibongott a fejem s úgy kiszáradt a szám, hogy szólni se tudtam. Erőm s önbizalmam végleg elhagytak. Csendesen behunytam hát szemeimet s vártam a halált. Ugy éreztem, hogy a moszkító, legyek, bögyök, szúnyogok ezrei zsonganak a fülemben, hogy vad bivalyok, elefántok száguldanak rajtam keresztül. A nyakamon a kenyérfáról lecsüngő rotángxszalagok szoritása fojtogatott. Zsibbadt karomat fel akartam emelni, hogy egy vadember mérges lándzsáját félre üssem, melylyel felém döfködött, de a fekete hangyák keményen belé kapaszkodtak és visszahúzták. Majd Uld Biska véres alakja rémitgetett. Karóba húztak, elevenen megnyúztak... Aztán ismét újabb rémes képek merültek fel az őserdő titokzatos homályából, míg végre minden elsötétült előttem és teljesen elvesztettem az eszméletemet.

HETEDIK FEJEZET.

A fekete angyal.

Amikor magamhoz tértem és kinyitottam szemeimet, első tekintetem Röpke örvendező arczán akadt meg.

- Én vagyok édes jó uram, én, Röpke, - lelkendezett a jó fiu. - Ne szólj egy szót sem, mert neked most nem szabad beszélni, nagyon gyenge vagy. Én majd elmondok sorra mindent.

Erőtlen ujjaimmal hálásan végig czirógattam a mellettem térdelő fiú fekete arczát és boldogan figyeltem beszédes ajkára.

- Előlről kezdem, - csacsogta vidoran Röpke. - Azt talán még tudod, édes uram, hogy én Basokoba az Aruvimi torkolatához készülődtem egy belga kereskedővel. Ez meg is történt. De a belga úr olyan rosszul bánt velem, hogy egy napon megszöktem tőle és az Aruvimin fölfelé egészen eddig elbujdokoltam. Azzal a törzsszel, amelylyel ti utoljára harcoltatok, barátságot kötöttem és közöttük le is telepedtem. Ez a vad életmód ugyan már nem igen tetszett nekem, de a Kongóhoz visszamenni nem mertem, mert a kormány szigoruan bünteti az elszökött szolgálakat. Amikor te a rabló Uld Biskát lelőtted, a megrémült manyemák, akiket az erdei lakók rettenetesen gyűlölnék kegyetlenségükért, valamennyien a mi kezünkre kerültek. Ezekről tudtam meg, hogy az elmenekült két fehér ember közül az egyik fekete gyűrűt hord az ujján.

Az én jó szellemem azt sugta nekem, hogy az a feketegyűrűs monomopoté³ te vagy. A fél-faluvál keresésemre indultam és szerencsésen meg is találtalak benneteket haldokolva. És most itt vagytok az én kunyhómban.

- Az Isten nem hagyja el az igaz barátokat, - feleltem halkán és éreztem, hogy szemeim megnedvedesednek.

Mikor felgyógyultunk, Röpkével együtt útra keltünk és öt hét múlva mindhárman Upotóban voltunk, ahol már rég holtaknak hittek bennünket. A kormány természetesen, nemcsak hogy megbocsátott Röpkének, hanem még gazdagon meg is ajándékozta.

A hazautazás részleteit nem beszélem el. Elég az hozzá, hogy a Karácsonyestét már otthon az én falumban töltöttük el és a boldog viszontlátás örömeinek nem volt se vége, se hossza.

Ezután Simi, én és Röpke egymástól elválaszthatatlanok voltunk. A derék fekete fiú, mindnyájunk szemefénye, oly pompásan érezte magát közöttünk, hogy többé sohasem kívánczolt vissza a Kongóhoz, a kék vizek hazájába, oda messze, nagyon messze, ahol fehér akácztól illatos a völgy és színes madárcák énekétől zeng a lég, ahol az óriásfolyó mocsarait sárga liliomok övezik...

(VÉGE.)

³ „Tenger fia”. Így hívják a feketék a tenger felől jövő fehér embert.